EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 14.10.2021
COM(2021) 633 final

KOMISSION KERTOMUS

EUROOPAN PARLAMENTILLE

tiettyjen sellaisten tavaroiden kaupasta, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen, annetun asetuksen (EU) 2019/125 31 artiklassa tarkoitetun kidutuksen vastaisen koordinointiryhmän toiminnasta ja kuulemisista

1. Johdanto

Asetus (EU) 2019/125 tiettyjen sellaisten tavaroiden kaupasta, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen[(1)] annettiin 16. tammikuuta 2019. Asetuksen 31 artiklan 4 kohdassa velvoitetaan komissio toimittamaan vuosittain Euroopan parlamentille kertomus kidutuksen vastaisen koordinointiryhmän toiminnasta, tutkimuksista ja kuulemisista. Kertomus ei saa vahingoittaa luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden kaupallisia etuja.

Tässä kertomuksessa annetaan tietoa kidutuksen vastaisen koordinointiryhmän toiminnasta vuonna 2020.

2. Sääntelykehys

Asetuksen tavoitteena on yhtäältä kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon ja toisaalta kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rankaisemisen estäminen EU:n ulkopuolisissa maissa rajoittamalla tiettyjen tavaroiden kauppaa. Siinä erotetaan toisistaan

- tavarat, jotka on lähtökohtaisesti tarkoitettu kaltoinkohteluun, minkä vuoksi niillä ei pitäisi käydä kauppaa lainkaan (liite II), ja
- tavarat, joilla voi olla oikeutettuja käyttötarkoituksia, kuten lainvalvontaan käytettävät välineet (liite III) tai hoitotarkoituksiin käytettävät tavarat (liite IV).

Liitteissä III ja IV lueteltujen tavaroiden kauppaan sovelletaan tiettyjä rajoituksia. Asetuksessa erityisesti

i. kielletään sellaisten liitteessä II lueteltujen tavaroiden tuonti EU:hun sekä vienti ja kuljetus EU:sta tai EU:n kautta, joita ei käytännössä voi käyttää muuhun tarkoitukseen kuin kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon tai kidutukseen. Siinä kielletään tällaisiin tavaroihin liittyvän teknisen avun toimittaminen, mukaan lukien niiden käyttöä koskeva koulutus. Siinä kielletään myös tällaisten tavaroiden mainostaminen painetussa mediassa, internetissä, televisiossa tai radiossa sekä niiden asettaminen esille tai tarjoaminen myytäväksi näyttelyissä tai messuilla;

ii. edellytetään tapauskohtaisesti etukäteen myönnettävää lupaa sellaisten liitteessä III lueteltujen tavaroiden viennille, joita voidaan käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon tai kidutukseen, mutta joilla voi olla muita laillisia käyttötarkoituksia (esim. lainvalvonnassa). Myös tähän luokkaan kuuluviin tavaroihin liittyvän teknisen avun tai niihin liittyvien välityspalvelujen tarjontaa varten tarvitaan etukäteen myönnetty vientilupa. Liitteeseen III eivät sisälly

    a) asetuksen (EU) N:o 258/2012[(2)] soveltamisalaan kuuluvat ampuma-aseet;

    b) asetuksen (EU) 2021/821[(3)] soveltamisalaan kuuluvat kaksikäyttötuotteet; tai

---

(1) EUVL L 30, 31.1.2019, s. 1. Tiettyjen sellaisten tavaroiden kaupasta, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen 27 päivänä kesäkuuta 2005 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1236/2005 (EUVL L 200, 30.7.2005, s. 1) kodifioitiin useiden muutosten jälkeen asetukseksi (EU) 2019/125.

(2) Asetus (EU) N:o 258/2012, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2012, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä (EUVL L 94, 30.3.2012, s. 1).

c) tavarat, joihin sovelletaan neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP[4] ehtoja;
ja

iii. säännellään sellaisilla kemikaaleilla ja farmaseuttisilla aineilla (liite IV) käytävää kauppaa, joita voidaan käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon (esimerkiksi tappavalla ruiskeella). Erityinen lupa (unionin yleinen vientilupa) on otettu käyttöön tällaisten anesteettisten kemikaalien viennin valvomiseksi ja sen estämiseksi, ettei niitä siirretä käytettäväksi henkilöiden teloittamiseen ruiskuttamalla tappava annos, rajoittamatta kuitenkaan niiden kauppaa lääketieteellisiä, eläinlääketieteellisiä tai muita laillisia tarkoituksia varten.

3. Kidutuksen vastaisen koordinointiryhmän toiminta

Kidutuksen vastainen koordinointiryhmä perustettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/2134[5] tarkastelemaan kidutuksen vastaisen asetuksen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä.

Koordinointiryhmä toimii foorumina, jolla jäsenvaltioiden asiantuntijat ja komissio vaihtavat tietoja hallinnollisista käytännöistä sekä käyvät keskustelua asetuksen tulkintakysymyksistä, luetteloihin sisältyviä tavaroita koskevista teknisistä kysymyksistä, asetukseen liittyvästä kehityksestä ja muista mahdollisesti ilmenevistä kysymyksistä. Lisäksi komissio kuulee koordinointiryhmää paremmasta lainsäädännöstä 13. huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa[6] vahvistettujen periaatteiden mukaisesti valmistellessaan delegoituja säädöksiä.

Koordinointiryhmä kokoontui vuonna 2020 kerran, 12. lokakuuta. Kokous järjestettiin virtuaalisesti ja siinä vaihdettiin tietoja asetuksen täytäntöönpanoa koskevista kysymyksistä, jotka esitetään tiivistetysti jäljempänä.

3.1. Perussäädökseen liittyvä kehitys

Komissio ilmoitti koordinointiryhmälle suunnitelmistaan antaa delegoitu säädös, jolla muutetaan asetuksen liitettä I (jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset) ja liitteessä V olevaa 2 osaa (määräpaikat, joihin sovelletaan unionin yleistä vientilupaa) Yhdistyneen kuningaskunnan EU:sta eroamisen huomioon ottamiseksi[7] ja kuuli sitä delegoidun säädöksen luonnoksesta.

---

(3) Asetus (EU) 2021/821, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta (EUVL L 206, 11.6.2021, s. 1).

(4) Neuvoston yhteinen kanta 2008/944/YUTP sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä (EUVL L 335, 13.12.2008, s. 99).

(5) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/2134, annettu 23 päivänä marraskuuta 2016, tiettyjen sellaisten tavaroiden kaupasta, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1236/2005 muuttamisesta (EUVL L 338, 13.12.2016, s. 1).

(6) EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

(7) Asetuksen säännöksiä sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa Pohjois-Irlannin osalta erosopimuksen Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevan pöytäkirjan 5 artiklan 4 kohdan, luettuna yhdessä kyseisen pöytäkirjan liitteessä 2 olevan 47 kohdan kanssa, mukaisesti.

3.2. Kauppaa koskevat tiedot: tietojen ilmoittaminen

Komissio esitti 26 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua vuosikertomusta koskevan tilannekatsauksen ja erityisesti tiedot, joita se aikoo käyttää. Se myös ilmoitti koordinointiryhmälle, että se aikoo tulevia raportointimenettelyjä varten päivittää raportointilomaketta siten, että siihen sisällytetään enemmän erilaisia tietoja.

3.3. Asetuksen (EU) 2019/125 uudelleentarkastelu

Komissio esitti kertomuksen tärkeimmistä asetuksen (EU) 2019/125 uudelleentarkastelua koskevista havainnoistaan ja päätelmistään[(8)]. Kertomuksessa esitetään kattava arvio asetuksesta, sen vaikutuksesta, myös maailmanlaajuisesti, ja siihen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Kertomuksessa esitetään lisätoimia, joilla asetuksesta voitaisiin tehdä tuloksellisempi ja joilla varmistetaan, että asetus tukee jatkossakin merkittävästi kidutuksen ja kuolemanrangaistuksen vastaisia toimia.

Komissio oli ottanut jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset mukaan tarkasteluprosessiin erityisesti arviointikysymysten ja (14. toukokuuta 2020 järjestetyn) virtuaalisen työpajan kautta. Työpajan tarkoituksena oli kerätä sidosryhmiltä suoraa palautetta ja kuulla niiden näkemyksiä ja ajatuksia siitä, miten asetuksesta voitaisiin tehdä vaikuttavampi. Keskustelun pohjana olleista aiheista käytiin tasapainoista ja vilkasta keskustelua. Kokoukseen osallistui 16:n EU:n toimivaltaisen viranomaisen edustajia ja edustajia kansalaisjärjestöistä ja kansainvälisistä järjestöistä sekä muita asiantuntijoita.

3.4. Kidutusvälineiden kaupan vastustaminen – alueellinen ja kansainvälinen kehitys

Koordinointiryhmä toimi foorumina, jolla vaihdettiin tietoja ja lisättiin tietoisuutta alueellisesta ja kansainvälisestä kehityksestä. Erityistä huomiota kiinnitettiin YK:n pääsihteerin raporttiin ”*Towards torture-free trade: examining the feasibility, scope and parameters for possible common international standards*[(9)]*,* jossa todetaan, että yhteiset kansainväliset normit voisivat johtaa tuloksellisempaan sääntelyyn tällä alalla. YK perustaa seuraavaksi hallitusten asiantuntijoiden ryhmän jatkamaan työtä raportin pohjalta.

Koordinointiryhmälle tiedotettiin myös Euroopan neuvoston suosituksen[(10)] valmistelusta. Suosituksen tarkoituksena on luoda kehys, jonka avulla Euroopan neuvoston jäsenmaat voisivat tuloksellisemmin säännellä sellaisten tavaroiden kauppaa, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun.

---

(8) COM(2020) 343 final, 30.7.2020.

(9) Pääsihteerin raportti A/74/969, 28. heinäkuuta 2020.

(10) Ministerikomitean suositus CM/Rec(2021)2 jäsenvaltioille kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon, kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen käytettävien tavaroiden kaupan vastaisista toimenpiteistä (annettu 31. maaliskuuta 2021 ministerien sijaisten 1 400. kokouksessa).